

Kmečka zveza

Nov red se v svetu napoveduje, ki naj nadomesti prejšnji red, kateri je dovedel do sedanje vojne. Bil je to bolj red, kakor pa red. Zasnovan je bil na neomejeni svobodnosti posameznikov, ki so zasledovali svoje lastne interese brez ozira na dobro ali zlo skupnosti. V bodočem redu bodo prvenstveno odločilna načela, ki bodo gradila srečo posameznika v popolnem skladu z interesi skupnosti, družbe, naroda. Kot najprikladnejša se priporoča ne samo od cerkvene strani, marveč tudi od strani najbolj razboritih in stvarnih socialnih politikov in državnikov stanovska ureditev družbe in države.

Organizacijo stanov je treba pravočasno pripraviti. Na mah se to ne da napraviti. Zato pozdravljamo organizacijo kmečkega stanu, ki ga med Slovenci pripravljajo Kmečka zveza. Štajerskim Slovincem ta organizacija ni tuja. Saj smo bili tisti, ki smo prvi dvignili idejo slovenske kmečke organizacije ter jo postavili v ospredje našega političnega ljudskega prizadevanja. Dne 21. januarja je preteklo 34 let, kar smo ustanovili v Mariboru (21. januarja 1907) »Slovensko kmečko zvezo za Štajersko«. Njen namen ni bil samo političen (delo in borba za pravice slovenskega naroda in kmečkega stanu), marveč tudi izobrazba in gospodarski prospah slovenskega kmeta.

Naši kmečki organizaciji je hotel zaustaviti pot liberalizem, ki se je poslužil, kakor se še danes poslužuje kmečke misli v zadovoljitev sebičnih namenov posameznikov in strank. Pred svetovno vojno se je ponujal našemu kmetu pod dvojno zastavo: nemškutarsko in narodno. Prvo je nosil nemškutarski tujski »Štajerc«, drugo pa stranke in struje, ki so vznikle zdaj na Štajerskem, zdaj na Kranjskem. Licitirale so z obljubami kmetom, ki pa so bili v veliki večini prepametni in prepošteni, da bi kmečko-stanovsko zakrinkanemu liberalizmu šli na limanice.

Po svetovni vojni se je v naši državi glavno zanimanje osredotočilo okoli ustavnih barb. Šlo je predvsem za vprašanje pravilne državne ureditve. Pretirani centralizem, ki se je v državi vpeljal, so vsi sloji in stanovi našega ljudstva občutili kot težko breme, ki ovira razvoj kulturnih in gospodarskih sil naroda. Ko je z zlomom diktature 24. junija 1935 zavela svobodnejša sapica v naši državi, je bila 22. decembra 1935 ustanovljena v Ljubljani Kmečka zveza z delokrogom za vso Slovenijo. Njen namen je: organizirati kmečki stan stanovsko, strokovno in kulturno (prosvetno), vzbujati v njem stanovsko in državljanstvo zavednost, strokovno ga izobraževati, pospeševati njegovo gospodarsko blagostanje, širiti zadružno misel in dati pobudo za zadružno organizacijo.

Namen je lep in plemenit in je želeli ne samo v smislu kmečkega stanu, marveč tudi v smislu slovenskega naroda. Njen namen čimbolj in čimprej uresniči. Saj je slovenski kmet posestnik in obdelovalec slovenske zemlje obdržal in ohranil varno podlago za obstoj slovenskega naroda. Kot hranitelj in branitelj od prednikov podedovanega slovenskega in katoliškega duha je glavni in trajni stvaritelj duše našega naroda, ki je v bistvu ostala slovenska, četudi je bilo ljudstvo obsojeno, da zunanje služi političnim interesom drugih narodov. S slovensko zemljo je slovenski kmet ohranil tudi slovenski narod. Ohranilvi in okreplilvi tega najvažnejšega stanu našega ljudstva bodi posvečeno naše politično prizadevanje in naše organizacijsko delo. Trdno organiziran in duhovno zedinjen kmečki stan bo za slovenski narod tudi najkrepkejša obramba in najstvarnejša osnova za ostvareitev novega reda, ki ga bližnja bodočnost pripravila Evropi.

Opozorjamo, da se s 1. februarjem spremenijo tarife za oglase!

Čuvajmo kostanjeve gozdove!

(Piše kmet iz Stoperc)

V precejšnji meri občutimo pomanjkanje. Povsod vidiš zaskrbljene obraze, kako preživeti številne družine. Po kaščah pajčevin, sodi prazni, o sadju ni govora. Vse to pa predstavlja našemu človeku glaven vir dohodkov. Edino, kar je še, so gozdovi. Toda kmalu ne bo dobiti več pametnega drevesa. Ne prizanaša se več niti orehu, češnji, hrastu, kostanju itd. Prav vse pada pod težo sekire. So bili tudi že težki časi, toda nihče ni tako pustošil gozdov, kot se to dela sedaj. Pred 20 leti so še bili naši kraji polni žlahtnega kostanja, danes ga je že malo in če bo šlo tako naprej, se je bati, da ga bodo popolnoma iztrebili in kaj potem?

Bog je v svoji neskončni dobroti naravo tako uredil, da ima vsak kraj gotove pogoje, kjer prav dobro uspeva ta ali ona rastlina. Pri nas ni toliko njiv, so pa gozdovi, travniki, vinogradi. Vkljub temu je prejšnja leta ljudstvo zadovoljno živelo, ni pogrešalo žitaric. Kostanj je v veliki meri nadomestil pomanjkanje žita. Bili so primeri, da je imel kmet po 20 svinj in še več, jih pasel celo jesen po (žiru) kostanju, tako da so se s kostanji popolnoma spitala ter nato zaklal, kolikor je rabil za dom, ostale debele pa prodal, torej brez vsakega truda. Kar je bilo boljše gozdanje, ga je pobral in prodal ter izkupil toliko, da je plačal davek, zavarovanje, nakupil družini potrebno obleko ter za gospodinjstvo sol, milo, sladkor in kako vrečo moke za priboljške. Z izkupičkom prodanega kostanja se je naš človek deloma preživljal, odnosno založil z najpotrebnejšim. Danes vraga tega skoraj ni več... Pred kakimi 20 leti se je usidrala v bližini tovarna tanina. Za pridobivanje tanina je pač najboljši kostanjev les.

Samo po sebi umevno, da se rudnik ne napravi tam, kjer ni rude. Ljudstvu je dobro došlo, da so lahko svoje stoletne orjake — kostanje, katerih rodovitnost je pojemala, precej dobro prodali tovarni. Tako je šlo leto za letom. Ljudstvo je podiralo, vozile — ni gledalo ne na čas sekanja (kostanj, ako se podira čez zimo, požene iz korena po 10 do 20 mladik, tako da ga ni potreba na novo saditi) ne oziraje se na rodovitnost, iznebilo se je kostanja, pa tudi denarja. Blagostanje je padalo z dneva v dan. Ker pa mladi kostanji vsaj po večini ne rode tako obilno, posebno ako so bolj v gošči, dočim družina zahteva svoje, se sliši že skoraj običajno: kaj hočem, žita ni, bom moral par vozov lesa zapeljati, da bom lahko žita kupil. Že bi skoraj dočakal sad, pa mora 15—20 cm debeli kostanj pasti pod to pretvezo. Celih 20 let se je sekalo najdebeljše (zares bili so velikani do 3 metrov premera), danes so najdebelejši komaj 10—30 cm premera.

Ni še pa to vsa dobrota kostanja, katero nam je nudil. Naše gospodinjce so bile zelo večje v parjenju kostanjev. Nekatere so napravile po 10—20 mernikov, s katerimi so potem krmile prašiče čez celo zimo do novega.

Ravno tako kot sad je tudi kostanjev les neprecenljive vrednosti. Je trpežen, ne ostaja dosti za hrastom, uporabljiv je za vinogradno kolje, za brajde, za ograje, deske, mostnice ter pripraven za izdelavo vsakovrstne vinske in druge posode in za brzovjavne drogove.

Pasiven kraj, kot je naš, brez kostanja ne more izhajati. Kar smo torej dosedaj zagrešili v tem pogledu, skušajmo čimprej popraviti! Odločimo se za boljše bodočnost ter delajmo z vsemi silami na to, da bo zopet v naših gozdovih cvetel kostanj, od katerega sadu lahko pričakujemo zopet boljših časov.

Za izboljšanje državne ceste v Slov. goricah

Župani iz okraja mariborskega in ljutomerskega so se zbrali na povabilo predsednika okr. županske zveze, bivšega poslanca Špindlerja, dne 31. januarja 1941 v dvorani okrajnega cestnega odbora na sejo radi važnih gospodarskih zadev obmejnega ozemlja. Zbrali so se skoro vsi župani obmejnih občin.

Načelnik okr. c. odbora mariborski podžupan Žebot je podal poročilo o stanju nove državne ceste Pesniška dolina—Sv. Lenart—Sv. Benedikt—Gornja Radgona—Radenci—Murska Sobota. Ta cesta je bila do 1. aprila 1940 banovinska cesta ter so jo do tedaj oskrbovali okrajni cestni odbori treh okrajev. Ker pa ta cesta veže važne predele severnega dela Slovenije in ima poleg tega zveze s sosednjimi državami in je zaradi tega velikega državno-političnega, nacionalnega, gospodarskega in tujskoprometnega pomena, je po prizadevanju ministra dr. Kreka bila prevzeta s 1. aprilom 1940 v državno upravo. Ta cesta se smatra kot glavna prometna žila v severo-vzhodnem predelu Slovenije in po njej vozijo težki motorni in drugi vozovi noč in dan tovore iz Maribora, preko Slov. goric v Prekmurje in Mursko polje ter Apaško kotlino in iz teh krajev v Maribor in po drugih krajih naše države. Cesta je menda v celi dravski banovini najbolj uporabljana in je ravno zaradi te preobremenitve postala slaba. Pred letošnjo zimo so bile zaradi deževnega vremena jame na tej cesti, posebno do železniških prevozov pri Pesnici do Sv. Lenarta take, da so drug za drugim ponesrečili avtomobili, avtobusi in druga vozila. Državna cestna uprava ima za redno vzdrževanje, oz. gazožanje te ceste skrajno nizki kredit.

Komaj na vsak deseti meter dolžine ceste pride po dosedanjem računu en kupček slabega gramoza iz gramoznice ob Dravi. Dovažanje gramoza iz Maribora z desnega brega Drave stane ogromno denarja. Saj nihče noče voziti 1 m³ gramoza izpod 120 din za to cesto. Splošno je tudi znano, da je gramoz iz mariborskih gramoznic skrajno slab. V letu 1940 pa so težka vozila, ki so vozila tovore za važne zgradbe, cesto popolnoma uničila. Ako se hoče cesto rešiti, da bo za promet sposobna, se mora najti večji izredni kredit, da se bo moglo posipati na cesto toliko dobrega gramoza, da bo možno valjanje. Drugega sredstva ni, ali pa cesto zapreti za težki tovorni promet in avtobusni promet. Skoro v istem polžaju so tudi ceste Maribor—Ptuj in Maribor—Kamnica—Selnica—Dravograd—Prevalje. Tudi za te ceste primanjkuje za sedanje razmere dovolj kredita za boljše vzdrževanje.

Župani so nato soglasno sklenili, da pošljejo prihodnji teden g. banu v Ljubljano posebno odposlanstvo, katero bo izročilo g. banu utemeljeno spomenico. Kot odposlanci so bili določeni sledeči zastopniki: Špindler, župan od Sv. Ane, Anton Hrastelj od Sv. Lenarta, Valentin Klemenčič od Sv. Trojice, Joža Hrastelj iz Gornje Radgone, F. Hartner iz Murske Sobote, dr. Remec iz Ptuja, Karl Stržina iz Pobrežja, Jurij Kugovnik iz Prevalj, Ivan Urbas iz Selnice, Franjo Žebot iz Maribora.

Župani so nato tudi razpravljali o elektrifikaciji Slov. goric ter je dal potrebna pojasnila glede elektrifikacije in predpriprav za isto bivši nar. poslanec g. Marko Kranjc.